

Talousarvioehdotus 2025
ja taloussuunnitelma
2025–2027

Sisällylys

1 Toiminnan kuvaus.....	3
2 Toiminnan painopisteet.....	4
2.1 Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen	4
2.2 Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus	4
2.3 Yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä	5
2.4 Palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus	5
2.5 Palvelutarve ja asiakaskokemus	6
3 Talousarvion jakautuminen palvelukokonaisuuksittain	7
4 Kaupunkistrategian toteuttaminen	7
4.1 Palvelustrategian toteuttaminen.....	8
5 Talousarvion toiminnan tavoitteet vuodelle 2025	8
5.1 Toimialan vetovoimaisuus lisääntyy, henkilöstön pysyvyys ja saatavuus paranevat	10
5.2 Peruspalvelujen saatavuus paranee	11
5.3 Toiminta on taloudellisesti kestävä	11
5.4 Kokonaiskuva asukkaiden palvelutarpeista selkiytyy ja ymmärrys asiakaskokemuksesta	12
lisääntyy.....	12
5.5 Kaupunkiyhteinen tavoite: Segregaation ehkäiseminen	12
5.5.1 Kaupunkiudistuksen edistäminen.....	12
5.5.2 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen.....	12
5.5.3 Tarveperusteinen rahoitus	13
5.6 Kaupunkiyhteinen tavoite: Edistämme kaupunkilaisten oppimista, työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa	13
5.7 Kaupunkiyhteinen tavoite: Kunnianhimoinen ilmastovastuu.....	13
5.8 Kaupunkiyhteinen tavoite: Vastuullinen ja kestävä talous	13
5.9 Kaupunkiyhteinen tavoite: Henkilöstön saatavuus	13
5.10 Kaupunkiyhteinen tavoite: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)	14
6 Tarkastelu talousarviokohdittain ja palvelukokonaisuuksittain	14
6.1 Perhe- ja sosiaalipalvelut	14
6.2 Terveys- ja päihdepalvelut.....	17
6.3 Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut	19
6.4 Pelastuslaitos	21
6.5 Toimialan yhteiset palvelut (Hallinto).....	23
7 Palvelukustannusten kehitys	29
8 Tilankäytön tehokkuuden kehitys.....	30

9 Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot.....	30
9.1 Strategiset riskit.....	30
9.2 Taloudelliset riskit.....	30
9.3 Operatiiviset riskit.....	31
10 Henkilöstösuunnitelma.....	32
11 Talousarvion vaikutusten arviointi	33
11.1 Lapsi-, sukupuoli- tai yhdenvertaisuusvaikutukset.....	33

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe) järjestää palveluja kaikille helsinkiläiselle. Palveluja tuotetaan omana toimintana yli 300 toimipaikassa noin 16 000 työntekijän osaamisella. Lisäksi palveluja järjestetään ostopalveluja ja palveluseteleitä hyödyntämällä. Toimiala toimii sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan alaisuudessa ja lautakunnalla on yksilöasioiden jaosto sekä pelastusjaosto.

Helsingin kaupunki vastaa sotepe-palvelujen järjestämisestä asukkaille. Järjestäjän vastuulla on valvoa sekä omia että hankittuja palveluja niin, että niiden toteutumista, turvallisuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta seurataan ja epäkohdat korjataan.

Sotepe-toimialan palvelukokonaisuudet ovat: perhe- ja sosiaalipalvelut (peso), terveys- ja päihdepalvelut (tepa), sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut (SKH), pelastustoimi (pela) sekä toimialan yhteiset palvelut.

2 Toiminnan painopisteet

Sotepe-toimialan strategiset painopisteet vuodelle 2025 ovat:

2.1 Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen

Peruspalvelujen saatavuuden parantamiseksi varmistetaan henkilöstön riittävyys ja osaaminen molemmilla kansalliskielillä muun muassa veto- ja pitovoiman lisäämisellä ja koulutuksilla. Henkilöstön pysyvyydellä parannetaan myös hoidon jatkuvuutta. Kilpailukykyinen palkkataso, oman työn hallinta ja vaikutusmahdollisuudet sekä ammattilaisten mahdollisuus kehittyä työssään varmistavat toimialan pito- ja vetovoiman työmarkkinoilla. Järjestämisen johtamisen ohella sitoudutaan hyvään esihenkilötyöhön kaikilla organisaation tasoilla. Laadukkaalla esihenkilötyöllä ja työn organisoinnilla lisätään työn mielekkyyttä.

2.2 Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Palvelujen saatavuudessa ja saavutettavuudessa huomioidaan helsinkiläisten ja kaupungin eri alueiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Palveluverkkoa kehitettäessä varmistetaan, että palvelut ovat riittävän lähellä asukkaita. Samalla varmistetaan ruotsinkielisten palveluketjujen toimivuutta, johtamista, kielitaitovaatimuksia, tiedottamista ja tiedonkeruutta yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Helsinki panostaa vammaisten ja ikäihmisten laadukkaisiin ja turvallisiin palveluihin sekä huomioi omaishoidon yhtenä hoitomuotona. Peruspalvelujen saatavuutta, molemmilla kansalliskielillä, vahvistetaan toimivalla monituottajamallilla ja lisäämällä digitaalisia palveluja. Kehitetään pelastustoiminnan saatavuutta siten, että kasvavan ja kehittyvän pääkaupungin tarpeet sekä palvelutasolle asetetut vaatimukset täyttyvät. Toimialalla toimitaan ennaltaehkäisevästi kaikissa palveluissa ja peruspalveluilla on keskeinen rooli hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä. Lakisääteiset määräajat täsmentävät kaupunkistrategian ja palvelustrategian saatavuuden tavoitteita. Lisäksi laaditaan ratkaisuja, jotka turvaavat terveysasemien ja suun terveydenhuollon kiireettömän hoidon saatavuutta lainsäädännön edellyttämässä määräjaoissa.

Palveluverkkotarkastelua jatketaan dynaamisesti ja palveluverkon laajentamisessa edetään suunnitelman mukaisesti. Tarkastelussa ja uusissa hanke-esityksissä huomioidaan sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan palveluverkkolinjaukset (5/2023). Palveluverkkotyö on sotepessa

3 Talousarvion jakautuminen palvelukokonaisuuksittain

Taulukko 2. Talousarvion jakautuminen palvelukokonaisuuksittain.

TA-kohta	Toimintakate 2024 TB (1000 €)	Toimintakate 2025 (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (tubu) €	Muutos edelliseen vuoteen (tubu) %
Sosiaali-terveys ja pelastustoimi yhteensä	-2 691 055	-2 903 442	-212 387	-7,89 %
Perhe- ja sosiaalipalvelut	-502 996	-562 075	-59 079	-11,75 %
Terveys- ja päihdepalvelut	-355 261	-424 293	-69 032	-19,43 %
Sairaala-, kuntoutus ja hoivapalvelut	-518 712	-559 711	-40 999	-7,90 %
Pelastuslaitos	-47 686	-54 226	-6 540	-13,71 %
Toimialan yhteiset palvelut	-83 320	-87 627	-4 307	-5,17 %
Toimialan yhteiset menot	-372 279	-380 509	-8 230	-2,21 %
HUS-yhtymä	-810 800	-835 000	-24 200	-2,98 %

Talousarvion kohdennukset palvelukokonaisuuksittain ovat alustavia ja tarkentuvat tulosbudjettivaiheessa.

4 Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kaupunkistrategiaa toteutetaan toimialan palvelustrategian sekä kaupunkistrategian ohjelmien toimeenpanon kautta. Samanaikaisesti huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen ministeriöiden asettamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet.

Strategiakauden loppuvaiheessa keskitytään erityisesti varmistamaan henkilöstön riittävyys kaikissa ammattiryhmissä muun muassa kansainvälisen rekrytoinnin ja kilpailukykyisen palkkauksen keinoin. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on tärkein voimavara ja keskeisessä asemassa palvelujen saatavuuden edistämässä.

Peruspalvelujen saatavuutta parannetaan sujuvoittamalla työnjakoa ja kehittämällä sähköisiä palveluja. Sähköiset palvelut ovat ensisijainen vaihtoehto aina, kun ne ovat asiakkaan kannalta sopivia. Liikkuvien ja etäpalvelujen vahvistamista jatketaan. Omaolon ja TerveysShyötärion kehitystä ja integrointia Apottiin jatketaan. Etäpalvelujen käyttöä lisätään ja niitä hyödynnetään moniammatillisessa yhteistyössä. Etäpalveluja tehdään helpommin käytettäviksi ja saavutettavammiksi. Pikaviestintä- ja robotiikkaratkaisujen käyttö asiakaspalvelussa lisääntyy ja korvaa osittain puhelinyhteydenottoja. Chatbot-palvelua kehitetään edelleen. Ammattilaisten työtä helpotetaan digitaalisilla ratkaisuilla, ja rutiinitehtäviä automatisoidaan. Hoivarobotiikkaa kehitetään edelleen. Ammattilaisten työskentelyn, työvuorojen suunnittelun ja tilojen tehokkaamman käytön ohjaamiseen kehitetään toiminnanohjausjärjestelmää. Jonon- ja paikkahallinnan tehostaminen voi tuottaa merkittäviä säästöjä. Hoidon jatkuvuutta perusterveydenhuollossa ja mielenterveyspalveluissa parannetaan, ja jatkuvuutta mitataan systemaattisesti.

Helsingin väestö kasvaa ja erityisesti ikääntyvien määrä lisääntyy. Ikääntyvän väestön kasvun tarpeisiin vastaaminen edellyttää uusien toimintatapojen ja saumattomien, oikea-aikaisten palveluketjujen kehittämistä sekä digitaalisten palvelujen lisäämistä. Ikääntyneiden palvelujen kehittämistä ohjaavat jokaiselle sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palvelulle laaditut

			koulutuksen	
	3. Väestön palvelutarvetta kuvaava mittaristo on määritelty ja sitä hyödynnetään		kyllä/ei	
*NPS-suosittelevuudeksi mitataan kysymällä asiakkaalta: "Kuinka todennäköisesti suosittelet palvelua muille?" Kysymykseen vastataan asteikolla 0–10, jossa 0 = erittäin epätodennäköisesti ja 10 = erittäin todennäköisesti. Vastausten perusteella asiakkaat jaetaan kolmeen ryhmään: 1) Suosittelevat: Asiakkaat, joiden vastaus on 9–10; 2) Passiiviset: Asiakkaat, joiden vastaus on 7–8; 3) Arvostelijat: Asiakkaat, joiden vastaus on 0–6. NPS-suosittelevuudeksi lasketaan vähentämällä suosittelevien osuudesta (%) arvostelijoiden osuus (%). NPS-suosittelevuuden arvo voi olla mitä tahansa -100 ja +100 välillä.				

5.1 Toimialan vetovoimaisuus lisääntyy, henkilöstön pysyvyys ja saatavuus paranevat

Osaavan henkilöstön saatavuuden edistäminen sekä veto- ja pitovoiman kehittäminen ovat toimialan toiminnan ja sen kehittämisen kannalta keskeisiä tavoitteita. Niissä onnistumista arvioidaan erilaisin mittareiden, jotka kuvaavat saatavuutta, pysyvyyttä ja osaamista. Erikseen panostetaan ruotsinkielisen henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstön ruotsin kielen osaamiseen. Vähennetään hakuilmoitusten määrää kehittämällä yhteisrekrytointeja. Kehitetään esihenkilöiden hakijakokemusosaamista koulutuksella sekä luomalla arjen työkaluja ja toimintamalleja työpaikkailmoitusten kirjoittamisen, vaikuttavan hakijaviestinnän ja laadukkaiden työhaastatteluiden tueksi. Henkilöstön saatavuuden tuki järjestää esihenkilöille suunnattuja rekryaamuja, jotka toimivat teemojen ympärillä rakennettuina koulutus- ja keskustelutilaisuuksina. Työpaikkailmoitusten kirjoittamisen, hakijaviestinnän ja haastatteluiden tueksi on laadittu intrasta löytyvä Hakijakokemuksen infopaketti, josta esihenkilö konkreettista tukea sekä vinkkejä. Lisäksi hakijaviestinnässä kehitetään, modernisoidaan ja personoidaan hakijaviestinnässä hyödynnettäviä Helbit-rekrytointijärjestelmän valmiita viestipohjia. Viestitään esihenkilöille erityisesti video- ja ryhmähaastatteluiden käyttämisestä osana rekrytointia. Tavoitteena on saada haastattelutilanteista entistä keskustelempia, kumpaankin osapuolta ja rekrytoinnin päämäärää palvelevia vuorovaikutustilanteita.

Ruotsinkielistä henkilöstöä rekrytoitaessa ilmoitus laaditaan ruotsiksi. Oppilaitos- ja rekrytointitapahtumiin osallistuu aina palvelun edustaja oikean tiedon välittämiseksi tehtävistä ja työnkuvista. Organisaation sisällä pidetään intran avulla yllä tietoa ruotsinkielisestä palveluhenkilöstöstä asiakkaan ohjaamiseksi oikeaan palveluun.

Palvelukokonaisuuksien hakijakokemusta parantavat tavoitteet ja toimenpiteet ovat yhteneväiset toimialatasoisten tavoitteiden kanssa. Konkreettiset toimenpiteet muodostuvat palvelujen omissa toimintasuunnitelmissa.

Pitovoimaa parannetaan johtamis- ja toimintakulttuurimallin avulla, kehittämällä esihenkilöiden johtamisosaamista sekä kiinnittämällä huomiota kilpailukykyisen palkkaukseen, henkilöstöetujen kehittämiseen ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksiin. Lisäksi osaamisesta huolehtiminen tukee pitovoimaa.

Toimialalla on tehty osaamisen kehittämisen suunnitelma vuosille 2024–2025. Suunnitelman painopisteinä ovat kehittyminen seuraavissa kokonaisuuksissa: 1) johtamisosaaminen, 2) työn sujuminen ja työhyvinvointi, 3) palveluketjujen ja palvelujen kehittäminen sekä 4) ammatillinen osaaminen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan koulutus- ja kehittämisen suunnitelma pohjautuu osaamisen

Talousarvio on laadittu siten, että toiminta on kestävä suhteessa saatuun valtion rahoitukseen. Talousarvio sisältää muutosohjelman toimenpiteitä ja niiden toteutuminen on yksi edellytys vaadittavan tuloksen saavuttamiseksi.

5.4 Kokonaiskuva asukkaiden palvelutarpeista selkiytyy ja ymmärrys asiakaskokemuksesta lisääntyy

Sote-järjestäjän tietopohja sisältää tiedot, jotka järjestäjä vähintään tarvitsee asukkaiden palvelutarpeen arvioimiseksi ja ennakoimiseksi. Palveluista syntyvää tietoa hyödynnetään osana palvelutarjonnan suunnittelua.

Toimialan digitalisaation tarpeisiin tarvitaan laadukasta sekä yksityiskohtaista asiakas- ja käyttäjäymmärrystä siitä, millainen on digitaalisten asiointipalvelujen ja ammattilaisten ICT-järjestelmien käyttäjäkokemus. Tätä tietoa voidaan hyödyntää digitaalisten palvelujen kehittämisen lisäksi nykyisten asiointipalvelujen ja ICT-järjestelmien parantamisessa sekä kokeiluissa. Digitaalisten palvelujen käyttäjäymmärrystä sekä tietoa asiakaskokemuksesta kerätään ja hyödynnetään muun muassa asiakastutkimuksin ja palvelumuotoilun keinoin.

Panostetaan hyvään asiakaskokemukseen kehittämällä asiakaslähtöistä palvelukulttuuria ja palvelujen sujuvuutta.

Saadut asiakaspalautteet käydään läpi palveluissa ja niiden pohjalta tehdään toimenpiteitä, jotta asiakaskokemustieto ohjaa palvelujen kehittämistä.

Jatketaan yhteisen työn kehittämistä asiakkuussegmentoinnin mukaisesti. Asiakkuuksien tunnistamisen kautta pystytään tarjoamaan asiakkaille vaikuttavia ratkaisuja. Ammattilaisten työn tueksi on laadittu Asiakkuudet Helsingin sotessa -koulutus ja tavoitteena on, että 20 prosenttia toimialan henkilöstöstä on suorittanut koulutuksen.

Valitaan palvelutarvetta kuvaavat mittarit ja sovitaan, miten ne raportoidaan. Toteutetaan raportointiratkaisu ja sovitaan, missä tilanteissa tietoja tarkastellaan.

5.5 Kaupunkiyhteinen tavoite: Segregaation ehkäiseminen

5.5.1 Kaupunki uudistuksen edistäminen

Tavoite: Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunki uudistusalueilla

Kontulan Symppiksen naapurusto- ja ympäristötyössä panostetaan aiempaa vahvempaan yhteistyöhön alueen asukkaiden kanssa. Tavoitteena on siistimpi, viihtyisämpi ja turvallisempi alue sekä positiivisten kohtaamisten lisääntyminen päihteidenkäyttäjien ja alueen asukkaiden välillä.

5.5.2 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen

Tavoite: Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät

Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten mielen hyvinvointia helposti löydettävien ja oikea-aikaisesti saatavilla olevien palvelujen avulla. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja

päihdepalveluketjuun osallistuvien toimijoiden vastuita ja työnjakoa selkeytetään. Palveluketjusta viestitään kohdennetusti lapsille, nuorille ja huoltajille huomioiden eri kieliryhmien tarpeet.

5.5.3 Tarveperusteinen rahoitus

Tavoite: Talousarviomäärärahoja kohdennetaan uudelleen tarveperusteisesti em. tavoitteiden toteuttamiseksi

Toimiala huomioi tarveperusteisuuden toiminnassaan. Kaupunkiyhteisistä segregaaation ehkäisyyn liittyvistä tavoitteista on muotoiltu toimialalle alatavoitteet ja segregaaation ehkäisyä edistetään kohdistamalla toimenpiteitä alatavoitteiden saavuttamiseksi.

5.6 Kaupunkiyhteinen tavoite: Edistämme kaupunkilaisten oppimista, työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa

Tavoite: Ehkäistään työkyvyn heikentymistä ja työttömyyden pitkittymistä

Panostetaan riittävään henkilöstöresursointiin ja edistetään työprosessien sujuvuutta. Varmistetaan osaaminen muun muassa tilastointimerkintöjen osalta.

5.7 Kaupunkiyhteinen tavoite: Kunnianhimoinen ilmastovastuu

Vuonna 2025 Sotepe-toimiala jatkaa kaupungin ilmastotavoitteiden eteen tehtävää työtä toimialan kestävänsä kehityksen ohjelman 2024–2026 mukaisesti. Toimialan hiilijalanjäljen laskenta ja ilmastotiekartan laadinnan aloittaminen vuonna 2025 antavat tilannenäkymän kokonaisvaltaiselle ja tavoitteelliselle ilmastotyölle.

Toimialalla on henkilöautoja virkakäytössä yhteensä 350 kpl muun muassa kotihoidossa ja palotarkastajilla. Tällä hetkellä näistä sähköautoja on 19 prosenttia. Lisäksi toimialalla on kaksi isoa lataushybridijakeluautoa sekä yksi hybridikuorma-auto. Autokannan sähköistämistä edistetään aktiivisesti vuonna 2025. Palvelukiinteistöjen omistajien kanssa yhteistyössä lisätään autojen latauspisteitä ja mahdollistetaan näin sähköautojen käyttöönotto. Tavoitteena on, että Sotepen oman henkilöautokaluston vuosittaiset CO₂-päästöt tippuvat 200 tonnia vuodesta 2023 vuoteen 2025.

Pelastuslaitoksen kolmella pelastusasemalla on sähkövoimalat, joilla tuotetaan aurinkosähköä pelastusaseman tarpeisiin. Vuonna 2023 aurinkosähköä tuotettiin yhteensä 177MWh.

5.8 Kaupunkiyhteinen tavoite: Vastuullinen ja kestävä talous

Tavoitetta edistetään toimialan muutosohjelmalla. Muutosohjelmaa käsitellään tarkemmin palvelurakennetta, tuotantotapoja ja kustannusvaikeutta koskevaa painopistettä sekä toiminnan taloudellista kestävyyttä koskevaa toiminnan tavoitetta käsittelevissä kohdissa.

5.9 Kaupunkiyhteinen tavoite: Henkilöstön saatavuus

Henkilöstön saatavuutta käsitellään henkilöstön saatavuutta, pysyvyyttä ja osaamista koskevaa painopistettä sekä toimialan vetovoimaisuutta, henkilöstön pysyvyyttä ja saatavuuden parantamista koskevaa toiminnan tavoitetta käsittelevissä kohdissa.

5.10 Kaupunkiyhteinen tavoite: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistetään keskeisissä strategisissa asiakirjoissa sovittujen toimenpiteiden ja niiden seurannan kautta. Helsingin hyvinvointisuunnitelma sisältää kaupunkiyhteisiä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Helsingin HYTE-rakenteiden mukaiseen yhteistyöhön ja kehittämiseen osallistutaan kunta-Helsingin kanssa, mukaan lukien lakisääteisten HYTE-neuvottelujen toteutus ja uuden hyvinvointisuunnitelman valmistelu. Osana Helsingin poikkihallinnollista Kestävän kasvun hanketta parannetaan hyvinvointia ja terveyttä edistävien palvelujen löydettävyyttä sekä vahvistetaan puheeksioton ja monialaisen palveluohjauksen toimintamalleja asiakastyössä. HUS-järjestämissopimuksessa sovitun mukaisesti osallistutaan Uudenmaan tasoiseen HYTE-yhteistyöhön. Lisäksi tarkastellaan väestön hyvinvointia, terveyttä ja sote-palvelutarvetta kuvaavaa tietopohjatyötä osana toimialan tiedolla johtamisen suunnitelman toimeenpanoa sekä yhteistyössä kaupunginkanslian kaupunkitietopalvelut -yksikön kanssa. Jatketaan hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen yhteyksien vahvistamista sotepe-toimialan palvelukuvauksiin ja omavalvontaan.

6 Tarkastelu talousarviokohdittain ja palvelukokonaisuuksittain

Yleiset perustelut keskeisille toimintamenojen muutoksille

Talousarviossa on huomioitu kaikissa palvelukokonaisuuksissa palkkakustannusten indeksikorotukset valtiovarainministeriön arvioon perustuen, palvelujen ostojen kustannustason nousu peruspalveluindeksillä, vuokramenojen kasvuarvio sekä lainsäädännön muutosten vaikutukset ja pakolliset toiminnalliset muutokset. Tämän lisäksi aiemmin toimialan yhteisissä menoissa olleita HUS-yhtymän palvelujen ostoja on kohdistettu suoraan palvelukokonaisuuksille. Avustustulojen- ja menojen osalta talousarviossa on huomioitu entistä paremmin avustusten kohdentuminen. Sairaala- kuntoutus ja hoivapalvelukokonaisuudessa on vuokrien osalta tulo- ja menopuolelle tehty merkittäviä teknisiä lisäyksiä.

6.1 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Palvelukokonaisuuden ja palvelujen toiminnan tarkempi kuvaus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluja ovat lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys, lastensuojelu ja perhesosiaalityö, nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö sekä vammaispalvelut.

Lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys -palvelut huolehtii äitiys- ja lastenneuvolapalveluista raskaana oleville, lasta odottaville sekä alle oppivelvollisuusikäisille lapsille ja heidän perheilleen. Palvelussa tuotetaan kouluterveydenhuollon palvelua perusopetuksen oppilaille (pois lukien lääkäripalvelut, jotka tuotetaan terveys- ja päihdepalveluissa). Äitiys- ja lastenneuvolalle sekä kouluterveydenhuollolle kuuluu ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, mukaan lukien rokotustoiminta. Palvelussa järjestetään kotipalvelua lapsiperheille sekä lapsiperheiden sosiaaliohjausta ja neuvontaa. Lisäksi palvelu vastaa perheiden erityispalvelujen järjestämisestä, kuten lasten puheterapia, neuvolapsykologipalvelut, kasvatus- ja perheneuvonta, perheoikeudelliset asiat sekä kansainvälinen adoptiopalvelu.

Valvontalain edellytysten mukaan myös julkisten palveluntuottajien tulee rekisteröidä sekä organisaatio että palveluyksiköt julkiseen soteri-rekisteriin. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla rekisteröintiä ennen tulee linjattavaksi palveluyksikön määrittely, vastuuhenkilöiden roolit, rekisteröintiprosessi sekä vuodesta 2026 eteenpäin uusien, poistuvien ja muuttuvien tietojen prosessit. Valvovat viranomaiset (AVI, Valvira) eivät ole vielä antaneet tarkempaa linjausta tai kuvausta julkisten yksiköiden rekisteröinnistä, ja eri viranomaisten kanssa tarvitaan tiivistä yhteistyötä sekä verkostoitumista asian edistämiseksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla.

Laki lääkinnällisistä laitteista edellyttää esimerkiksi laiteosaamisen varmistamista ja seuranta, minkä vuoksi toimialalla otetaan käyttöön sähköinen laitepassi. Lisäksi asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian toimeenpano ja sen seuranta kansallisesti tuo mukanaan uusia mittareita ja sen myötä niiden seuranta sekä kehittämistä koko toimialalla.

Tiedonhallinnan alueella on tunnistettu toimialatasoisia kehittämistä edellyttäviä haasteita, joista lähes kaikki liittyvät voimassa olevassa lainsäädännössä asetettujen tiedonhallinnan vaatimusten toteuttamiseen (esimerkiksi tiedonhallintamalli, asianhallinta, salassa pidettävien asiakastietojen hallinta, hallintoasiakirjojen hallinta, muutosvaikutusten arviointi, tietopyyntöjen käsittely, tiedonohjauksen kehittäminen). Lisäksi tiedonhallintaa koskeva kansallinen sääntely on voimakkaan uudistuksen keskellä ja EU:ssa on säädetty ja säädetään edelleen uusia tiedonhallintaa koskevia säädöksiä. Toimintaympäristöön vaikuttavat myös muiden tiedonhallintaa ohjaavien dokumenttien muutokset (esimerkiksi tiedonhallintalautakunnan suositukset, THL:n määräykset, seulontapäätökset) sekä toimialan kehittämistoimet palvelujen, tietojärjestelmien, prosessien ja tietojen osalta. Tiedonhallinnan asianmukainen järjestäminen palvelee toimialan toiminnan tehostamista, sen lainmukaisuutta ja valvontaa kriittisillä tavoilla. Tiedonhallinnassa on tarve erityisesti pysyvien asiantuntijavakanssien ja esihenkilövakanssien lisäämiselle.

Lainsäädäntö (palvelukokonaisuuden toimintaan vaikuttavat lakimuutokset)

Hallitus ehdottaa muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021), jolla eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisääteiset välineet, kuten neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet, yhdistetään. Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä selkeytetään ja niille asetetaan nykyistä selkeämmät tavoitteet. Toteutuessaan säädösmuutokset selkeyttävät ja sujuvoittavat valtionohjausta myös toimialan näkökulmasta.

Lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) tarkennetaan, jotta hyvinvointi hyvinvointialueiden, viiden yhteistyöalueen ja kansallisen tason johtamis-, ohjauks- ja muut järjestelyt muodostavat kansallisen kokonaisuuden. Lakiin tehdään lisäksi tarvittavat täsmennykset siltä osin, että häiriötilanteissa laki antaa riittävät toimintavaltuudet yhteistyöalueille yli hyvinvointialueiden tapahtuvan johtamisen ja päätöksenteon mahdollistamiseksi.

Hallitus esittää muutosta lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021). Muutoksen tavoitteena on, että terveydenhuollon ammattihenkilöillä olisi Uudenmaan alueella toistaiseksi voimassa olevan sääntelyn nojalla sujuva pääsy potilasturvallisuuden kannalta olennaisiin tietoihin potilaan tietosuojaa kunnioittaen.

Hallitusohjelmaan "Vahva ja välittävä Suomi" perustuvaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) muutosta valmistellaan. Muutoksella yhtenäistetään terveydenhuollon asiakasmaksut kansallisesti ja samalla toimeenpannaan hallitusohjelman kirjaus ensihoitoon liittyvien kuljetusten rahoitusvastuun siirrosta. Lisäksi valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muutos.

Hallitus valmistelee hallitusohjelman kirjauksiin perustuvia muutoksia lakiin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Muutoksien tavoitteena on tuottaa tuottavuusohjelman mukaisia säästöjä, edistää julkisen sektorin tilankäytön tehokkuutta ja johtamista sekä valtion osalta tehostaa tilaohjelman toimeenpanoa. Hallituksen esitys hankintalain uudistamiseksi on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2025.

Lisäksi valmisteilla on hallituksen esitys kansallisesta julkisten hankintojen tietovarannosta ja ostolaskudatan julkaisemisesta. Hankkeen tavoitteena on määrittellä kansallinen tavoitetila julkisia hankintoja koskevan tiedon keräämisessä ja hyödyntämisessä sekä arvioida toteutusvaihtoehdot julkisten hankintojen tietovarannoksi ja sen tietosisällöiksi sekä tietovarantoon liittyvät lainsäädännölliset vaatimukset.

Terveys- ja hyvinvointilain (1326/2010) uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti sairaaloiden ja päivystyksen kansallista kokonaisuutta sekä erikoissairaanhoidon työnjakoa. Lisäksi toisen asteen oppilaitoksen opiskelijoiden terveystarkastukset uudistetaan, oppivelvollisuusikäisten opiskelijoiden terveystarkastukseen integroidaan puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus palvelukelpoisuudesta ja täysi-ikäisten opiskelijoiden terveystarkastus muutetaan tarveperusteiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin (703/2023). Asetuksella säädetään käyttöoikeudesta asiakastietoon, potilastietojen erityissuojauksesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon välisen luovutusluvan kohdentamisesta.

Lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023) tehtävät muutokset koskevat muun muassa Kanta-palvelun liittymisveloitteen määräaika ja terveydenhuollon sosiaalityön tiedonsaantioikeutta Kelan etuustietoihin. Talousarviovuonna jatketaan sosiaalihuollon portaittaista siirtymistä Kantaan. Lisäksi valmistellaan joitain teknisuontoisia tarkennuksia ja korjauksia, myös lakiin Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä lastensuojelulakiin.

Tartuntatautilain (1227/2016) kokonaisuudistusta valmistellaan vuosien 2023–2025 aikana. Tavoitteena on tehostaa tartuntatautien torjuntaa sekä vahvistaa varautumista epidemioihin ja pandemiioihin.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus valmistelee hallituksen esitystä vammaispalvelulain (675/2023) soveltamisalan tarkentamista koskevaksi laiksi. Tavoitteena on turvata vammaisten oikeuksien toteutuminen ja palvelujen saatavuus.

Hallitus valmistelee hallituksen esitystä EU:n datasäännöksen toimeenpanosta. EU:n datasäännöksen tavoitteena on edistää datan oikeudenmukaista jakautumista datatalouden toimijoiden kesken sekä uusien, innovatiivisten verkkoon liitettyjen tuotteiden tai niihin liittyvien palvelujen kehittämistä ja innovointia jälkimarkkinoilla.

Lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) ajantasaistetaan. Julkisuuslain kokonaisuudistuksen tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja toimivampi lainsäädäntö, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksia.

Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhanke on käynnissä ja sen tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon hallitusohjelman mukaiset lainsäädäntömuutokset vaikutusarvioiteineen Valviran, aluehallintovirastojen, ELY-keskusten ja Ahvenanmaan valvontaviraston tehtävien ja hallinnon organisoinnista uuteen valtakunnalliseen virastoon, Elinvoimakeskukseen sekä Ahvenanmaan valtionvirastoon.

JIT-ehtojen ajantasaistamisen työryhmän tavoitteena on ajantasaistaa julkisen hallinnon IT hankintaehdot erityisesti vastaamaan voimassa olevaa säädöspohjaa, suunnitella ja ehdottaa JIT-ehtojen ylläpito- ja hallintamallia sekä kirjata laajemmat muutostarpeet.

Lain sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019) kokonaisuudistus on hallitusohjelmassa, mutta sitä vielä tällä hetkellä ei ole aikataulutettu valtioneuvoston säädösvalmisteluun.

Hallitus linjasi kehysriihessä 15.-16.4.2024 uusista julkista taloutta vahvistavista sopeutustoimista. Kehysriihen linjausten mukaan terveydenhuoltolaisissa (1326/2010) säädettyä iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoitusta kevennetään ja mitoitukseksi säädetään 0,6 nykyisen 0,65 sijaan. Vuoden 2028 alusta voimaantulevaksi tarkoitettu 0,7 vähimmäismitoituksesta luovutaan ja lisäksi toteutetaan perusterveydenhuollon hoitotakuun muutos 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen sekä suun terveydenhuollon hoitotakuun muutos 4 kuukaudesta 6 kuukauteen. Lisäksi ostopalveluvelvoite poistetaan.

Kehysriihessä linjatun mukaisesti toteutetaan sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajausta turvaten palvelujärjestelmän kestävyys ja huomioiden henkilöstön satavuuden haasteet sekä julkisen talouden tila. Lisäksi kehysriihessä linjatusti toteutetaan erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman lisärajausta suhteessa hallitusohjelmassa jo sovittuun. Tietyt hoidot ja toimenpiteet, kuten estetiikkaa lähenevä plastiikkakirurgia ja sterilisaatiot, rajataan julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa olevista muista substanssilainsäädäntöuudistuksista, kuten terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain valmistelu, alkanee jo vuoden 2025 aikana. Edellä esitetyn lisäksi järjestämislain (612/2021) mukainen yhteistyöaluesopimus tulee voimaan 2025. Lainsäädännöstä poiketen alueita on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön toimesta ohjattu tekemään päivityksiä sopimukseen useammin.

Velvoittavat rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset

Yleishallinnon tuki -yksikkö jaetaan kahteen eri yksikköön 1.1.2025 alkaen. Nykyinen yksikkö on iso kokonaisuus ja muutoksella haetaan hyötyjä, jotka auttavat henkilöstöä, esihenkilöitä ja sisäisiä asiakkaita. Vuoden alusta tuki-, tila- ja turvallisuuspalvelussa on kuusi yksikköä. Varautumisen ja riskienhallinnan tehtävät edellyttävät jatkossa henkilöstön osalta lisäresursseja.

Laki-, valvonta- ja yleishallintopalvelujen tiedonhallinta-yksikköön muodostetaan kaksi uutta alayksikköä. Arkkitehtuuri ja kehittämisen tuki ja Palvelujen tiedonhallinnan tuki. Uudet alayksiköt vastaavat tiedonhallinnan ja arkkitehtuurin kokonaisuvaatimukseen (kansallinen taso, lainsäädäntö ja kaupunkitasoinen kehittäminen) ja varmistetaan palvelukokonaisuuksille riittävä tiedonhallinnan tuki. Muutos astuu voimaan 1.1.2025.

Talouden, strategian ja toiminnan suunnitteluyksikkö jaetaan kahteen eri yksikköön 1.1.2025 alkaen. Nykyinen yksikkö on laaja ja monipuolinen kokonaisuus, jossa soteuudistuksen myötä muun muassa rahoitukseen, konsernitalousuuteen, HUS-ohjaukseen ja strategiakokonaisuuden koordinointiin liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet. Muutoksella vahvistetaan näiden johtamista, asiantuntijaosaamista sekä toimialajohdon strategista järjestämisen johtamisen tukea. Vuoden alusta talous- strategia- ja suunnittelupalveluissa on neljä yksikköä.

Tietojohtaminen ja tietohallintopalvelut -palvelun jatkuvat palvelut ja sovellustuki -yksikkö on suuri, 44 asiantuntijan yksikkö, jonka johtaminen on yhdelle esihenkilölle liian suuri johtuen henkilöstön määrästä, asiantuntijatyön monipuolisuudesta ja johdettavien asiantuntijoiden tehtävien erilaisuudesta. Yksikön alle perustetaan kaksi alayksikköä, ict-palvelut ja sovelluspalvelut, joihin kaikki yksikön työntekijät siirretään 1.1.2025 alkaen. Samalla jatkuvat palvelut ja sovellustuki -yksikön nimi muuttuu jatkuvat palvelut -yksiköksi, jota johtaa ict-palvelupäällikkö. Alayksiköitä

johtavat vastaavat ict-asiantuntijat, joiden esihenkilönä toimii jatkuvat palvelut -yksikön ict-palvelupäällikkö.

Keskeiset muutokset palvelujen järjestämistavoissa ja palveluverkossa

Jatketaan toimialan laitoshuoltopalvelujen tuotantotapojen mahdollisen muutoksen valmistelua ja toteutusta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoittamaa erityisasumisen vuokrasubvention purkua jatketaan eri keinoin vuoden 2025 aikana. Toimenpiteinä ovat muun muassa vuokrien korottaminen, tyhjäkäytön vähentäminen ja kaiken vuokra-asumispalvelun keskittäminen KYMP asuntopalveluun.

Valtion rahoituspohjasta hyvinvointialueille (eli kunnilta siirtyvistä kustannuksista) puuttuu merkittäviä eriä, joita ei ole voitu tilastoida sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kustannuksiksi. Tällaisia ovat muun muassa yleishallinnon kustannukset. Valtion hyvinvointialueille kohdentamaa kokonaisrahoitusta korotetaan vuosittain hyvinvointialueindeksillä, mutta indeksin nykyinen päivitystahti on ongelmallinen erityisesti silloin kun inflaativauhti on poikkeuksellisen korkea. Hyvinvointialueindeksi ei kata myöskään sote-palkkaratkaisun yleisen ansiotasoindeksin ylittäviä palkankorotuksia. Edellä mainitut tekijät aiheuttavat alijäämäpainetta tulevana vuosina, mitä kompensoidaan talouden muutosohjelman toimenpiteillä. Muutosohjelman toimenpiteiden eteneminen suunnitellusti ja koko ohjelman onnistuminen on edellytys rahoituksen riittävyyden varmistamiseksi etenkin tulevana vuosina. Hyvinvointialueiden alijäämien kasvu ja ennusteiden heikentyminen lisää epävarmuustekijöitä ja paineita valtion suuntaan etsiä uusia säästökohteita, mitkä toteutuessaan vaikuttaisivat myös Helsingin rahoitusosuuteen.

Valtion rahoitus on tarvetta alhaisempi, koska rahoituksen kohdentamisen kriteerit eivät huomioi pitkällä aikavälillä riittävästi Helsingin kannalta merkittäviä sotepe-kustannuksia selittäviä tekijöitä. Vaikka jälkikäteistarkistus kasvattaa Helsingin valtion rahoitusta vuonna 2025, eivät laskennalliset kustannukset tulevana vuosina vastaa todellisia kustannuksia. Rahoituskriteerit eivät huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä ja tarpeita, kuten asunnottomuutta, lastensuojelun sekä vammaisten palvelujen kustannusten kasvua, maahanmuuttajien palveluihin kohdistuvia kustannuksia tai esimerkiksi korkeaa kustannus- ja vuokratasoa. Hallitusohjelmaan sisältyvät sosiaaliturvan heikennykset tulevat vaikuttamaan erityisesti Helsingissä, jossa on runsaasti heikosti toimeen tulevia asukkaita sekä maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ja asuminen on kallista. Heikennykset voivat lisätä syrjäytymistä ja segregatiota.

Hintojen ja korkojen nousu aiheuttaa taloudellisia ja henkisiä haasteita kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Erityisesti asumiskustannusten nousu ja elintarvikkeiden kallistuminen voivat johtaa toimeentulo-ongelmiin sekä velkaantumiseen.

9.3 Operatiiviset riskit

Operatiivisissa riskeissä korostuvat henkilöstöön liittyvät riskit. Henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden puutteet ovat keskeisimpiä riskejä. Osaavasta ja koulutetusta henkilöstöstä kilpaillaan hyvinvointialueiden välillä. Pelastustoimen osalta pelastajien heikon saatavuuden vuoksi riskinä on, ettei kaikkia suunniteltuja yksiköitä ja pelastusasemia saada käyttöön täysimääräisesti.

Sairauspoissaolot, henkilöstön kuormittuminen ja eläkepoistuma vaikuttavat riskiin negatiivisesti. Henkilöstön tiheä vaihtuvuus aiheuttaa jatkuvaa rekrytointi- ja perehdytystarvetta, jolloin kaikki tehollinen resurssi ei ole suunnitellusti käytössä. Esimerkiksi alle vuoden mittaisten viransijaisuuksien kohdalla rekrytointi- ja perehdytysprosessi turvallisuusselvityksineen on työläs ja aikaa vievä suhteessa sijaisuuden täytöstä saatavaan hyötyyn. Lisäksi riskeillä on negatiivisia vaikutuksia kulumakanteeseen: vuokratyövoiman käyttö sekä ylimääräisten palkankorotusten ja palkkioiden maksaminen aiheuttavat lisäkustannuksia.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan työntekijät joutuvat työskentelemään hyvin haastavissakin olosuhteissa ja työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat tällöin keskiössä. Työtehtävissä kohdataan yhä enenevässä määrin väkivaltaa ja uhkaavia tilanteita ja lisäksi on riski terveyttä vaarantaville altistumisille. Esimerkiksi pelastustoimen harjoittelussa ja hälytystoiminnassa on mahdollisuus kemikaalialtistumisille. Työturvallisuuteen liittyvät riskit saattavat näkyä esimerkiksi henkisen kuormittumisen aiheuttamina negatiivisina seurauksina työntekijän jaksamisessa ja työkyvyssä.

Uusista asemasijainneista huolimatta pelastustoiminnassa kiireellisen hälytysajon edellytykset eivät toteudu kaupunkirakenteessa toimintavalmiusaikataavoitteen mukaisesti. Haasteiden taustalla

**henkilöstömäärän tilastointimuutosten vuoksi vuosien 2020–2023 tilinpäätös ja vuoden 2025 tulosbudjettiluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2024 ennusteen ja talousarviovuoden 2025 lukuihin*

11 Talousarvion vaikutusten arviointi

11.1 Lapsi-, sukupuoli- tai yhdenvertaisuusvaikutukset

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsen edun ja palveluissa asiakkaana olevien lasten näkökulmasta henkilöstön riittävyyden ja osaamisen varmistamisella on positiivisia vaikutuksia lapsen oikeuksien toteutumiselle. Lapsen oikeuksia hyvinvointiin, terveyteen ja arkeen sekä huolenpitoon, suojaamiseen ja turvallisuuteen vahvistetaan useilla palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyvillä toimenpiteillä. Suoria ja pitkän aikavälin positiivisia vaikutuksia lapsen oikeuksien toteutumiselle on lapsiperheiden varhaisen tuen vahvistamisella, kuten lapsiperheiden kotipalvelun ja sosiaaliohjauksen saatavuuden parantamisella. Digitaalisten palvelujen avulla parannetaan lasten, nuorten ja perheiden tuen sekä palvelujen saatavuutta.

Ruotsinkielisten palvelujen kehittämisellä parannetaan ruotsinkielisten lasten yhdenvertaisuutta. Haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien osalta keskeisiä asioita talousarviovuonna ovat esimerkiksi uuden vammaispalvelulain toimeenpaneminen sekä perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteentoimivuus, jota vahvistavat esimerkiksi nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun integraatiota vahvistavan toimintamallin rakentaminen.

Tutkimusten (esimerkiksi kouluterveyskysely) mukaan lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin haasteet ovat kasvaneet viime vuosina. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluketjun kehittämisen tavoitteena on varmistaa, että lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa palvelun oikea-aikaisesti. Edellä mainituilla toimenpiteillä on myönteisiä lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia eri lapsen oikeuksien osa-alueisiin.

Toimiala toteuttaa kaupunkiyhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka useiden toimenpiteiden tavoitteena on ennaltaehkäistä hyvinvoinnin ja terveyden ongelmia sekä vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja. Vahva poikkihallinnollinen ja monialainen yhteistyö edistää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista tukea sekä yhteistä työtä. Lapsen osallisuutta vahvistetaan esimerkiksi perhekeskuksen asiakaskokemusmallin kehittämisen avulla. Tukemalla työikäisten sekä ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä eri palveluissa edistetään myös lasten ja perheiden läheisverkoston voimavaroja.

Valtion rahoitusmalli ei huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä, mikä saattaa aiheuttaa pidemmällä aikavälillä haasteita palvelujen järjestämiselle. Rahoitukseen saattaa liittyä riskejä lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin kohdistuvien vaikutusten sekä lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Talousarvion useilla toimenpiteillä on lapsiin kohdistuvia suoria tai välillisiä vaikutuksia. Yleisesti ottaen talousarvion toimenpiteillä tavoitellaan myönteisiä vaikutuksia lapsen edun ja oikeuksien toteutumiseen kaikissa väestöryhmissä. Talousarviossa on myös toimenpiteitä, jotka kohdistuvat haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiryhmiin ja näillä tuetaan eri lapsiryhmien yhdenvertaisuuden toteutumista.

Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi

Yhdenvertaisuus on palvelujen järjestämisessä yleinen ja johtava periaate. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää universaaleja ja yhdenvertaisia palveluja, joissa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset ja kulttuuriset tekijät ja tarpeet. Tämä sisältää eri väestöryhmien ja sukupuolten huomioimisen. Toimiala noudattaa Helsingin kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, joka sisältää konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi syrjinnän vähentämiseen. Suunnitelmassa on tavoitteita muun muassa miesten terveyden edistämiseen, digitaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseen ja erilaisten perheiden huomioimiseen.

Talousarviovuonna keskeisiä yhdenvertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tekijöitä toimialalla ovat esimerkiksi henkilöstön riittävyyden ja osaamisen varmistaminen huomioiden molemmat kansalliskielet. Väestön yhdenvertaisuutta tukevat talousarvion toimenpiteet palvelujen saatavuuden edistämiseksi, esimerkiksi monituottajamallin sekä digipalvelujen kehittäminen ja käyttöönotto, palveluverkon kehittäminen siten, että palvelut ovat riittävän lähellä asukkaita sekä ruotsinkielisten palvelujen kehittäminen. Digitaalisten palvelujen saavutettavuus varmistetaan noudattamalla saavutettavuuden suunnitteluperiaatteita, joissa huomioidaan kognitiivinen saavutettavuus, ymmärrettävä ja selkeä kieli, selkokieli ja visuaalinen saavutettavuus.

Vammaisten ja ikäihmisten palveluihin panostamalla pyritään turvaamaan esimerkiksi erityisen tuen tarpeessa olevien väestöryhmien yhdenvertaisuus. Toimeenpanemalla vuoden 2025 alusta voimaan tulevaa vammaispalvelulakia toimiala edistää vammaisten henkilöiden asemaa. Talousarviovuonna maahan muuttavien yhdenvertaisuutta tuetaan esimerkiksi toteuttamalla uudistettua kotoutumislakia (681/2023), jossa vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistä työtä monialaista palvelua tarvitsevien henkilöiden osalta.

Talousarviovuonna kehitetään asiakaspalautteen keruuta ja lisätään asiakasymmärrystä. Tällä on myönteisiä yhdenvertaisuus- ja sukupuolivaikutuksia. Asiakaspalautteen avulla lisätään ymmärrystä esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien sekä eri sukupuolten palvelutarpeista.

Mahdolliset asiakasmaksujen korotuksiin liittyvät toimenpiteet saattavat vaikuttaa heikentävästi heikommassa asemassa olevien oikeutta palvelujen yhdenvertaiseen saavutettavuuteen.

Yhdenvertaisuutta edistetään toimialalla toteuttamalla segregaation ehkäisyn toimenpiteitä kaupunkiyhteisten tavoitteiden mukaisesti. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toimenpiteiden avulla tuetaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä pyritään vähentämään eri väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja. Toimialalla toteutetaan Kestävän kasvun hanketta, jossa edistetään haavoittuvien asiakasryhmien hoidon, kuntoutuksen ja palvelujen saatavuutta ja jatkuvuutta. Asunnottomuuden poistamisen toimenpideohjelman avulla parannetaan asunnottomien ja sen riskissä olevien henkilöiden ja lapsiperheiden asemaa.

Talousarviovuonna kiinnitetään erityistä huomiota palvelujen järjestäjän tehtävään valvoa sekä omia että hankittuja palveluja. Valvonnan toteuttamisella tuetaan yhdenvertaisuuden toteutumista palveluissa.